

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.





TIDSKRIFT FÖR SOCIALA ♦ ♦
 OCH LITTERÄRA INTRESSEN

UTGIFVEN AF ♦ ♦ ♦ ♦ ♦ ♦ ♦ ♦ ♦ ♦

FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET

ORGAN FÖR ♦ ♦ ♦ ♦ ♦ ♦ ♦ ♦ ♦ ♦

FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET ♦ FÖRENIN-

GEN FÖR VÄLGÖRENHETENS ORDNANDE OCH

HANDARBETETS VÄNNER ♦ ♦ ♦ ♦ ♦ ♦

REDAKTÖR: **LOTTEN DAHLGREN** ♦ ♦ ♦

INNEHÅLL:

Fredrika Bremers hundraårsfest den 31 oktober 1901.

HANS VIK: Till Fredrika Bremers minne. Dikt.

Fredrika Bremers minnesfond.

A. E.: Två protestantiska stiftelser i Paris.

MAJ LAGERHEIM: Malingsbo.

K. J.: Kvinnorna och den stora fredskongressen.

Ett kvinnosaksmöte i delo med polismakten.

Föreningsmeddelanden.

Från skilda håll.

SVECIA,

Olycksfall-försäkringsanstalten **GOTHIA.**

Åfslutar olycksfallförsäkringar på liberalaste och tidsenligaste villkor.

Hufvudkontor: Regeringsgatan 3, 2 tr.

Solidt, tidsenligt Lifförsäkringsbolag.
 Ömsesidighetsprincip. — Svensk dödlighet.

Kontor: Regeringsgatan 3.

Handwritten signature: Nyellberg & Skolan

Största lager af
Duktyger,
 Lakans- och Örngåttslärfter,
 Handdukar, Hollands, Madapolam,
Piqué, Broderier & Spetsar.
 Specialité: **Damutstyslar,**

hvilka förfärdigas å egen Syateljör och levereras fullt färdiga, märkta och tvättade.

Egen Tvätt- och Strykinrättning jemte Ångmangel.

K. M. LUNDBERG, Stureplan.

K. M. LUNDBERG

Textilafdelning, Thyra Grafström.

Färdiga och påbörjade **Broderier** på siden, kläde, lärft och yllestramali, passande för Dukar, Portiärer, Mattor, Kuddar, Serveringsdukar m. m. Mönster uthyras. Rekvisitioner från landsorten ömbesörjas pr omgående.

Froms Velocipeder



Obs.!

Priserna nedsatta.
 Begär priskurant.

äro utmärkta och af alla, som använda dem, mycket omtyckta för deras stora hållbarhet och stadiga, lätta gång.

PER FROMS Velocipedfabriks Aktiebolag

(Kongl. Holleverantör)

STOCKHOLM, Mäster-Samuelsgatan 34.



Klagomål öfver svårighet att få köpa verkligt god Ättika har föranledt Liljeholmens Vinfabrik att tillhandahålla sin, sedan många år för god smak och fin arom kända Ättikssprit, på förseglade flaskor försedda med fabriken's etikett och spädningstabell.



För kapitalister, särskildt fruntimmer, har det länge varit ett önskningsmål att kunna öfverlämna värden af sina värdepapper och skötseln af sina affärer åt någon person eller institution, som med absolut säkerhet förenade punktlighet och noggrannhet i utförandet af det anförtrodda uppdraget äfvensom prisbillighet. En sådan institution är

Stockholms Enskilda Banks Notariatafdelning

(Lilla Nygatan 27, expeditionstid 10—4),

som under garanti af **Stockholms Enskilda Bank** åtager sig vård och förvaltning af enskilda personers och kassors värdepapper.

Exempel 1. Om en person hos Notariatafdelningen deponerar obligationer, inkasserar Notariatafdelningen vid förfallotiderna kuponger och tillhandahåller deponenten influtna medel. Vidare efterser Notariatafdelningen utlottningar af obligationer och underrättar deponenten i god tid, ifall en denne tillhörig obligation blifvit utlottad, samt lämnar förslag till ny **placering** af det ledigblifna kapitalet.

Exempel 2. Om inteckningar deponeras hos Notariatafdelningen, underrättar Notariatafdelningen gäldenären därom att räntorna å in-teckningarna skola till afdelningen inbetalas, hvarefter de medel, som inflyta, till deponenten redovisas. Vidare tillser Notariatafdelningen att in-teckningarne blifva i vederbörlig tid förnyade. Om en hos afdelningen deponerad in-teckning genom underlåten förnyelse skulle förfalla, ersätter **Stockholms Enskilda Bank** därigenom uppkommen skada.

Förvaringsafgift: 50 öre för år pr 1,000 kronor af depositionens värde, dock ej under två kronor.

HYLIN & C^{OS}

FABRIKSAKTIEBOLAG

— KONGL. HOFLEVERANTÖR. —

UTSTÄLLNINGSTVÅLAR:

VIOL, HYACINTHE, HÉLIOTROPE, SYRÉN M. FL.

THEA-ROS-PARFYM M. FL.

prisbelönta vid 1897 års utställning med

GULDME DALJ

Försäljes i våra butiker

12 Regeringsgatan — Vesterlånggatan 16

A. T. 64 69.

A. T. 24 97.

samt hos alla finare parfymhandlare i riket.

Aug. Magnusson

46 & 48 Vesterlånggatan 46 & 48

STOCKHOLM.

(Etablerad 1860.)

Största lager i Norden

af

Kulörta och Svarta Klädningstyger
i **Siden** och **Ylle**,
Bomullsvaror, Kapptyger och Schalar.

Afdelningen

för å egen fabrik confectionerade artiklar, in-
rättad efter utländskt mönster, erbjuder ett

storartadt urval af **färdiggjorda**

Promenad- och Sällskapsklädningar,

Bluslif och Kjolar,

*Res-, Rid-, Velociped- o. Gymnastikdräk-
ter, Morgonrockar och Underkjolar m. m.*

Allt efter senaste modeller.

Riks-Telefon 6 26.
Allm. Telefon 2867.

**Profver på begäran
kostnadsfritt.**

Riks-Telefon 6 26
Allm. Telefon 28 67

OBSERVERA det stora lagret i Svarta Klädningstyger.

Fredrika Bremers hundraårsfest, den 31 oktober 1901.

Att Fredrika-Bremer-Förbundet såsom bärare af Fredrika Bremers namn och af de idéer, som så oupplösligt äro därmed förenade, skulle känna det som en dyrbar plikt att på ett värdigt sätt söka fira hennes hundraårsminne, är ej annat än naturligt. Den 17 augusti, det datum, då för ett sekel sedan Fredrika Bremer för första gången såg dagens ljus, ägnades henne visserligen af en liten skara, samlad kring hennes graf på Österhanninge kyrkogård och sedan på det närbelägna herresätet Årsta, en vacker och anslående hyllning. I denna fest, till hvilken äfven Förbundet tagit initiativet, kunde emellertid blott ett fåtal personer deltaga, en minnesfest efter ett mer omfattande program måste firas i hufvudstaden och på en tid lämpligare för en större högtidlighet än högsommaren. Torsdagen den 31 oktober blef af styrelsen utsedd att blifva den dag, då den egentliga hundraårsfesten öfver Fredrika Bremer skulle äga rum.

För de högtidsklädda skaror, som sagda dag kl. 8 e. m. samlades i Vetenskapsakademins hörsal torde det helt visst ha stått klart, att det var ett ovanligt tillfälle, som fört dem tillsammans. Redan salens utsmyckning tydde därpå. Amanuensen E. G. Folcker, hvilken haft godheten lämna festkomiterade sin sakkunniga hjälp, hade i fråga om dekoreringsen följt en originell och anslående idé. Fondväggen ofvanför estraden var täckt af hvita grekiska draperier, mot hvilka aftecknade sig Fredrika Bremers byst i brons, hvilande på en marmorsockel och flankerad af tvänne jättelika bronskandelabrar med flammande gasbloss. Lätta guirlander af grönt och blommor sammanbundo dessa med bystens piedestal och löpte i graciösa festoner uppåt de hvita draperierna, på hvilka tvänne marmortaflor voro anbringade bärande i guldskrift namnen på afidna svenska

män och kvinnor, hvilka verkat i Fredrika Bremers anda eller i tal och skrift förfäktat satsen, anslutande sig till hennes.

Namnen, ordnade i kronologisk följd efter dödsåren, voro å taflan till vänster: *Lotten Wennberg, Wilhelmina Hierta, Sophie Ahlbom, Jenny Rossander-Tschudi, Regina Pallin, Fredrika Linnell, Sophie Adlersparre, Mina Forsell, Emmy Rappe, Rosalie Olivecrona, Ellen Ankarsvärd, Ellen Fries.* Å taflan till höger: *E. G. Geijer, K. A. Agardh, J. G. Richert, L. J. Hierta, A. Fryxell, K. J. Svensén, A. O. Wallenberg, B. O. Stackelberg, P. A. Siljeström, F. T. Borg, A. Fock, G. Wennerberg.*

Vid uppgörandet af planen för minnesfesten hade man utgått från den tanken, att densamma skulle erhålla samma högtidliga prägel, som då man hyllar en märklig man. Inbjudningar hade därför utgått till hertigen och hertiginnan af Vestergötland och änkehertiginnan af Dalarna, hvilka behagat mottaga densamma, hvarjämte H. M. drottningen lät sig representeras genom sin tjänstgörande statsfru, grefvinnan von Rosen.

För öfrigt hade inbjudningartillställts representativa män och kvinnor i vår hufvudstad, såsom riksmarskalken, svenska och norska stadsråden och amerikanska ministern med fru, universitetskanslern, ledamöter af Svenska akademien, generaldirektörer och chefer för ämbetsverk och institutioner, vid hvilka kvinnor fått utbildning eller anställning, representanter för akademier och skolor, däribland Fria konsternas akademi, Musikkonservatoriet, Stockholms högskola, Karolinska institutet, Högre lärarinneseminariet, öfriga kvinliga seminarier, högre flickskolor, folkskolan, Tekniska skolan, Gymnastiska centralinstitutet, jämte elever ur dessa läroverk; sjukvårdsinstitutioner, diakonissanstalten, ordf. och sekr. i en del sällskap och föreningar, kvinliga filosofie och medicine doktorer, kvinliga praktiserande läkare, personer, som stått i släkt- eller vänskapsförhållande till Fredrika Bremer och andra, som visat intresse för kvinnorörelsen och Förbundets sak.

Till sist må nämnas medlemmar i Fredrika-Bremer-Förbundets n. v. och f. d. styrelser och komitéer, hvarjämte ett stort antal biljetter utdelats till Förbundets medlemmar. Salen var också fylld till sista plats och erbjöd en färgrik och lysande tafla. Tio unga hvitklädda damer med blågula skärp öfver skuldran tjänstgjorde som marskalkar, en själfskrifven anordning vid en kvinnoförenings fest för en kvinna.

Sedan de kungliga personerna anländt och tagit plats å stolar

närmast estraden, framträdde Förbundets vice ordf., fru *Agda Montelius*, då ordföranden, riksantikvarien Hildebrand, i sista stund af en ämbetsresa hindrats att enligt det först uppgjorda programmet hålla hälsningstalet, och yttrade följande:

Eders K. K. H. H. Mina herrar och damer!

Då Fredrika-Bremer-Förbundets ordförande blifvit hindrad att infinna sig, ber jag att å Förbundets vägnar få hälsa alla närvarande välkomna.

Förbundets styrelse vill uttala sitt värdsamma tack i främsta rummet till de medlemmar af den kungliga familjen, hvilka, antingen genom att själfva närvara eller genom att låta sig representeras, visat sitt vänliga intresse för aftonens fest.

Styrelsen tackar äfven alla andra, som velat hörsamma dess inbjudan att med Förbundet fira minnet af den kvinna, hvilken mer än någon i Norden varit sina medsystrar till välsignelse.

Hundra år hafva förflutit sedan Fredrika Bremers födelse, och under dessa hundra år har en så fullständig omgestaltning af hela uppfattningen af den nordiska kvinnans ställning ägt rum, att en skildring deraf skulle på dem, hvilka lefde för hundra år sedan, hafva gjort intryck af något otroligt, för att ej säga omöjligt.

Det är under denna tid man börjat att på allvar betrakta kvinnan såsom jämbördig med mannen, såsom människa skulle man nästan kunna säga. Enstaka exempel på högt bildade, inflytelsesrika, af männen såsom rådgifverskor i aktning hållna kvinnor har vår historia att uppvisa från alla tider, men de utgöra de regelbekräftande undantagen. Regeln var, att kvinnan ansågs som en underlägsen varelse, ur stånd att förstå mannens tankar, ur stånd att deltaga i hans rådslag. Annorlunda ville man ej håller hafva henne. Det var okvinligt och opassande att hysa intresse för och vilja deltaga i något, som rörde sig utom hemmets fyra väggar.

Ingen har kunnat sätta kvinnans uppgift i hemmet högre än Fredrika Bremer, men hon uppreste sig mot den trånga uppfattning, som ville stänga landets döttrar inne och hindra dem att njuta af sol och luft, viss som hon var att hela samhället led däraf. Oemotståndligt drefs hon af sitt hjärta att söka öppna hemmens fönster för denna sol och för den friska luft, som hon själf och så många andra åträdde. Så uppstod kvinnofrågan, som den sedan kallats.

Rätten för hvarje kvinna att så allsidigt som möjligt få utveckla sin personlighet, att få tillfredsställa sin törst efter vetande, att få arbeta efter sina anlag för det samhälle i hvilket hon lever, att, med ett ord, få vara människa först och främst, det utgör själfva kärnan i denna kvinnofråga. Att den i vårt land utvecklats lugnt och fredligt, utan hetsighet vare sig å mannens eller kvinnornas sida, därför hafva vi nog i ej ringa grad att tacka Fredrika Bremers sätt att först upptaga densamma.

I själfva verket är den ju en lifsfråga för hela samhället. Ju

högre ett lands kvinnor stå, desto rikare och kraftigare blir landets utveckling. Män och kvinnor hafva olika anlag och begåfning, och lika väl som inom ett hem bådas insats är behöflig för barnens fostran, lika litet kan någondera helt undvaras i det yttre lifvet, utan skada för samhället.

Detta har också af många bland vårt lands ädlaste män behjärtats, och sålunda hafva lagar redan tidigt gifvits, som tillerkänt den svenska kvinnan förmåner, hvilka andra lands kvinnor i långa tider fåfängt åtrått. Så har understundom skett — vi måste bekänna det — innan kvinnorna själfva mera allmänt vaknat till insikt om behovet däraf. Såväl män som kvinnor hafva sedermera gemensamt sträfvat att genom lagar och seder, genom uppfostran och fördöme, bereda Sveriges kvinnor för den vidgade verksamhet, som skall göra landets utveckling harmonisk. Några de mera bemärkta bland dem, hvilka arbetat i samma riktning som Fredrika Bremer eller sökt fullfölja hennes verk, och hvilka vi ej längre hafva ibland oss, stå upptecknade här å ömse sidor om den ädla banbryterskans bild.

Bäst belyses en stor mans eller kvinnas betydelse genom den kraft hans eller hennes lifsverk ägt att uppväcka hängifna efterföljare, villiga att, utan tanke på sig själfva, upptaga och fortsätta det påbörjade arbetet. Af sådana lärjungar har Fredrika Bremer haft många.

Lyckligtvis äro de ej få som ännu arbeta ibland oss i olika riktningar, förda till sin verksamhet omedelbart eller medelbart af den varmhjärtade, kärleksfulla kvinnan, hvilken aldrig var stor i i egna ögon, men just därför var det så mycket mer i andras. Ännu många flera äro de, som äro hennes efterföljare utan att veta det. De frön hon sådde och vattnat hafva vuxit upp, blommat och satt nya frön, och så har mången ung kvinna, för hvilken Fredrika Bremers namn blott är ett ganska tomt ljud, dock fortsatt hennes verk, liksom de unga omedvetet njuta frukterna af hennes lifsarbete.

För att sammanföra och genom sammanslutning stärka de krafter som funnos tillgängliga för fortsättande af Fredrika Bremers arbete, bildades för 17 år sedan det förbund, som bär hennes namn. Dess program är uppgjordt i närmaste anslutning till hennes egna sträfvan, och dess ändamål är, att, »under kraftig samverkan af erfarna kvinnor och män, inom så vida kretsar af vårt land som möjligt verka för en sund och lugn utveckling af arbetet för kvinnans höjande i sedligt och intellektuellt, såväl som i socialt och i ekonomiskt hänseende».

Detta program har man under de gångna åren efter bästa förmåga och förstånd sökt följa. Visserligen hafva ekonomiska svårigheter ofta verkat hämmande på arbetet, och mer än en gång har Förbundet vid en del företeelser inom det sociala lifvet stått tveksam om rätta handlingssättet »för främjandet af en lugn och sund utveckling», men svårigheterna hafva så småningom utjämnats och arbetet åter ostördt fortskridit.

Om än landvinningarna ej äro så stora, — och de kunna ej

vara det, då allt skall vinnas på den lugna utvecklingens väg, genom fredligt arbete, ej genom strid — så ökas dock år för år det område, som är färdigt för sådd och som man hoppas en gång skall bära skörd. Ännu ligger dock mycken mark obruten och väntar på odlaren.

Stundom gripas nog de ledande i detta förbund, liksom i alla andra företag, af missmod: det är så mycket som borde göras och som man ej mäktar utföra.

Det är då godt att någon gång få en hvilodag, få släppa det nödvändiga, närsynta sysslandet med småsaker, få blicka ut öfver större vidder och se alltings sammanhang. Att på afstånd få en uppfattning af den mosaiktafla af enkel men värdig skönhet, som kan bildas af sten fogad till sten, hvilken ifall dessa äro samvetsgrant lagda och på sin rätta plats, ger begrepp om vikten af de dagliga småuppgifterna och förlänar helgd åt dessa, att få känna andras medkänsla fläktas varm emot sig, detta vidgar bröstet och stärker hågen till nya ansträngningar. Och så går man glad och liksom förnyad åter till sitt arbete.

En sådan hvilo- och helgdag för Förbundet är den fest, som i dag firas. Att deltagarna i denna fest äro så talrika visar, att den verksamhet, som Fredrika Bremer börjat och som det förbund, hvilket bär hennes namn, försökt fortsätta, af många omfattas med sympati. Framför allt visar det dock att hennes namn lefver äradt.

Det folk, som hedrar sina stora minnen, hedrar sig själft. Och Fredrika Bremers namn är förvisso ett som bör vördas af Sveriges folk.

* * *

Sedan hälsningstalet var framfördt, tillkännagaf fru Montelius, att en del hälsningar telegrafiskt sändts Förbundet med anledning af hundraårsfesten, hvarpå de redan anlända telegrammen upplästes. På ett annat ställe i tidskriften meddelas innehållet af samtliga under aftonens lopp erhållna telegram.

Då ordf. nedstigit från estraden följde en kantat, soli och kör med ackompanjemang för piano och orgel, komponerad af fröken *Helena Mumktell* med ord af fröken *Henrika Widmark*. Kantaten anfördes af direktör *E. Åkerberg* och solostämman utfördes af fröken *Olga Berg*. Ackompanjemanget sköttes af fröknarna *Alfild Larsson* och *Valborg Lundberg*.

Orden till kantaten, hvilka utdelats jämte programmet, voro följande: *)

*) Kantaten, som komponerades för kvinnokonferensen i Stockholm 1897, uppfördes vid detta tillfälle. Endast delvis äro de då begagnade orden här bibehållna.

KÖR.

Framåt vandra, se, i fjärran
 Som en ljusglimt ler ditt mål!
 Skuldran vingar får af Herran,
Han ock härdar själens stål,
 Ger dig mod och kraft att strida
 För hvad ädelt är och stort,
 Lär dig tryggt och tåligt bida
 Lönen för hvad här du gjort.

Om det tankekorn du sådde
 Och med kärleks dagg begöt
 Ej sin fulla mognad nådde
 Innan du ditt öga slöt,
 Eftervärlid ditt minne firar,
 Nya släkters dom blir hörd:
 Se, din ädla tanke spirar
 Nu till en välsignad skörd!

SOLO.

Led våra vägar,
 Fader, i ljuset.
 Lyft våra tankar
 Högt öfver gruset;
 Sänd oss från ofvan
 Ditt värmande lif,
 Kraften att verka
 Det goda oss gif!

KÖR.

Uppåt till den klippa sträfvä,
 Där sin fyrbåk *Sanning* tändt!
 Att ej hjärtan vilse sväfvä
 Blef dess ljus i världen sändt.
 Sök dess klara låga värna,
 Trofast uti håg och sinn',
 Att den lyser som en stjärna
 Seglaren i hamnen in.

SOLO.

Lär oss det höga
 Målet att hinna.
 Gif att det ledande
 Ljuset vi finna.
 Hjälp oss, o Fader,
 I bränningars brus
 Styr Du vår farkost
 I sanningens ljus!

SOLO MED KÖR.

Framåt! Uppåt! På vår fana
 Som en eldskrift orden stå.
 Hädansofne andar mana
 Oss att akta däruppå,
 Bjuda oss då här vi vandra
 Under lifvets kamp och strid,
 Lefva, verka för hvarandra
 Uti kärlek, ljus och frid!

Sedan musiken förklingat besteg fröken *Anna Sandström* estraden och höll det egentliga minnstalet öfver Fredrika Bremer. Då vi hoppas i ett kommande häfte kunna återgifva detsamma in extenso, må här endast några korta antydningar om dess innehåll meddelas:

Det var icke Fredrika Bremer som snille talarinnan ville skildra, utan Fredrika Bremers ljusa, lyckliga och mångsidiga personlighet. En ovanligt lycklig människa må hon väl kallas, ty lefnadslust och glädje andas allt hvad hon skrifvit. Hennes barndom och ungdom hade väl fyllts af sorg och tvång, men hon visste att åldras i lycka. Man glömmer ofta nutilldags för den allvarliga sierskan den lekande, älskvärda sällskapsmänniskan, hos hvilken humorn, som icke alltid är entusiasmens följeslagare, ofta verkade som en välgörande dämpare på hennes patos.

I fråga om rikedom på de mest olikartade inträssen står hon ensam bland svenska kvinnor. Men hon sträfvade ej efter att fastslå objektiva sanningar, utan hon trådde efter kunskap för att därigenom vinna harmoni och lycka.

Under sina vidsträckta resor studerade hon hvar hon kom;

men hvad som låg henne mest om hjärtat var hemmen och kvinnans ställning. Hufvudtemat i hennes böcker är också hemmet och dess inflytande på individens utveckling.

Fredrika Bremers sätt att verka för kvinnans frigörelse var olikt andra europeiska författarinnors (George Sand, madame de Staël). Hennes utgångspunkt var icke något slags opposition mot männen, naturligt nog, ty hon hade män att tacka för mycket af sin utveckling.

Den enastående popularitet, som hon vunnit och som hon väl förstod att sätta värde på, offrade hon till slut med sin »Hertha»; men under diskussionen om denna på sin tid förhånade roman uppdöko många åskådningar, som senare förverkligats.


Vi lefva nu på frukterna af det träd Fredrika Bremer har planterat. Ännu äro visst icke alla problem lösta, ty det uppstår ständigt nya; men med Fredrika Bremers optimistiska tillförsikt böra vi arbeta på att lösa dessa.

Talarinnan uppdrog slutligen en parallel mellan Fredrika Bremer och Birgitta, Sveriges båda vidtberömda och vidtberesta kvinno-nillien.

På det med lifligt bifall hälsade föredraget följde ett deklamationsnummer, en för tillfället af signaturen *Hans Vik* författad dikt: »Till Fredrika Bremers minne», framsagd af fröken *Märtha Aulin*, elev vid Högre lärarinneseminariets 4:de afdeln. Som sista numret på programmet utfördes en »Slutkör», äfven den komponerad af fröken *Munktell* med ord af fröken *Widmark* och nu för första gången härstädes uppförd.

Härmed var den vackra och värdiga högtidligheten slutad. Förbundet hade gifvit ett offentligt uttryck åt sina känslor af tacksamhet och vördnad för minnet af Fredrika Bremer, hvilken mer än någon annan svensk man eller kvinna bidragit till att höja sitt lands döttrar inom olika lifsförhållanden. Det varma intresse och den lifliga anslutning, som kommit Förbundets fest till del från så väl konungahuset som talrika korporationer och enskilda, har för Förbundet varit ett glädjande och dyrbart bevis på att de här berörda känslorna delas inom vida kretsar af vårt samhälle.

Till Fredrika Bremers minne.

 örflutna tiders blåa land,
 som, lyft ur töckenslöjans band,
 i fjärran lyser fram för minnet!
 Vi jordat vid din tysta strand
 så mången dröm, som brann i sinnet;
 och blott en bruten kvist från grafven
 oss följer, där vi segla nu på hafven.

Vårt unga mod för tidigt dog,
 vår kraft var icke stålsatt nog
 att föra ut hvad bäst vi velat,
 hvad stort vi drömt i solröd skog,
 när morgonluftens fåglar spelat.
 Men andra, hvilkas hjärtan brunno
 mer varmt och fullt och starkt, sin seger vunno.

Se, vild var marken, furans rot
 grep fast kring jätteklippans fot.
 Men åker bröts af odlarhanden
 för skördar utan rost och sot.
 En mark, mer hård, är mänskoanden:
 där bryta tegar de allena,
 som härdig kraft med ädel kärlek ena.

Träd fram i ljus från hundra år
 O, kvinnonamn, som vida når
 kring seklets värld med nya tankar,
 med frihetsklang och klang af vår! —
 Nu, lätta farkost, fäll ditt ankar,
 ty klart vi se den blåa stranden,
 där flydda tider bo, vid himlaranden.

Där liknar landet icke vårt
 som nu det är, men mera hårdt
 och mera kallt och tyngre tyckes.
 Från takets ås har röken svårt
 att uppåt stiga. Porten tryckes
 af grofva ríglar. Barnen bleka
 i saln därinom spinna blåer och leka.

Men flickan i den skumma vrån
 har fångat bollen långt ifrån
 och kastat sländans lin tillbaka.
 Hon ilar in till stift och plån
 att skildra under nattens vaka
 den dag, som flytt i trånge ringar.
 En tid ännu, och hennes ord få vingar.

De växa till, de flyga ut,
 de hinna snart till världens slut.
 de fladdra fjärilslätta, ystra,
 de skjuta fram som blanka spjut,
 de skrämma, väcka! Hvem vill lystra
 till sierskan från Årsta salar?
 De tusen hemmen höra hvad hon talar. —

Som ungdomsglam på öppna fält
 det ljuder, som om lek det gällt.
 Men det blir kif och heta strider:
 „Där Herren Gud har kvinnan ställt,
 där skall hon stå i alla tider!„
 Och åren gå. Sig världen vänder:
 ett grepp, Fredrika, togo dina händer.

Försynt, hvar fick du mod till strid,
 att störa döda dagars frid,
 att trotsigt bjuda bojor falla?
 Som morgonstjärnan lyser blid
 från Nordens himmel öfver alla,
 med inre ro din blick sig sänkte
 till alla ned, och alla kärlek skänkte.

Att hålla själens kraf vid makt,
 att veckla ut den blommans prakt
 i fria, fulla, varma ljuset
 du folkens döttrar förelagt.
 Nu klinga sänger genom bruset
 af tidens vågor. Hör, de unga
 ditt minne fira, om sin frihet sjunga.

Du lärt dem lefva eget lif,
 ej tjäna blott till tidsfördrif
 som siskorna i gallerburen.
 Blir kvinnan icke mannens vif,
 hon träder ensam utom muren
 att gå den väg, som leder öfver
 till ängarna med mödans lyckoklöfver.

*Till Österland, till Vesterns värld
 du sträckte ut din diktarfärd.
 Hvad skönt du såg, hvad varmt du kände
 du band i ord och som en gård
 åt hemmets härd till oss du sände!
 Ditt minne lefver, ädla kvinna,
 de svenska hemmens stora diktarinna!*

*Hvad du åt oss i glädje sätt
 skall växa som allt sannt och godt.
 Hvad rent som guldets är ej dömes
 af annan tid med annat mått.
 Ditt namn i varma hjärtan gömmas:
 Gör andra väl, det var din lära;
 din rika kärlek var din högsta ära.*

Hans Vik.



Dagen efter hundraårsfesten öfver Fredrika Bremer publicerades i de dagliga tidningarna följande af en del representativa personer i hufvudstaden och landsorten undertecknade upprop, hvilket kan betraktas som ett uttryck för det erkännande som kommer Fredrika-Bremer-Förbundets verksamhet till dei från olika kretsar inom samhället.

Fredrika Bremers minnesfond.

Ett sekel har i år förflutit sedan Fredrika Bremers födelse. Hundraårsdagen af denna för hela vårt folk så betydelsefulla tilldragelse har lifligt återkallat i medvetandet hvad denna Sveriges ädla dotter uträttat för sitt land, icke blott genom sina litterära verk, hvilka gjort det svenska namnet känt och hedradt öfver hela den civiliserade världen, utan i ännu högre grad genom det inflytande hon utöfvat på hela vår sociala utveckling, förnämligast på för-

bättrandet af kvinnans ställning och förhållanden inom familj och samhälle.

Den nu lefvande generationen står därför i tacksamhetsskuld till Fredrika Bremer för de impulser till samhällsnyttiga reformer af mångahanda slag hon gifvit, i all synnerhet för det större mått af ekonomiskt oberoende, handlingsfrihet och arbetsglädje, som därigenom tillförts den svenska kvinnan, och det är tack vare Fredrika Bremer vårt lands kvinnorörelse erhållit den lugna och måttfulla prägel, som alltid utmärkt såväl dess praktiska som ideella sträfvanen.

Redan genom stiftandet af Fredrika-Bremer-Förbundet lade Sophie Adlersparre och med henne en del framstående svenska män och kvinnor grunden till »en lefvande minnesvärd» öfver Fredrika Bremer, och bättre torde ej hennes minne kunna hedras än genom att tillförsäkra den institution, som bär hennes namn, och som har till uppgift att i hennes anda verka för kvinnosläktets höjande och förädling, ett varaktigt bestånd.

Öfvertygade om, att många dela denna vår uppfattning, ställa härmed undertecknade till svenska män och kvinnor en inbjudan att bilda en minnesfond, som skall hugfästa den framstående kvinnans och banbryterskans namn. Fonden, som skall uppkallas efter Fredrika Bremer, är afsedd att öfverlämnas till Fredrika-Bremer-Förbundets styrelse, för att användas till stödjande och vidare utvidgning af Förbundets gagnande verksamhet.

Det ligger i sakens natur, att ett företag som Fredrika-Bremer-Förbundet, hvilket under sin 17-åriga tillvaro för hvarje år sett sitt verksamhetsfält utvidgas, och som så godt som dagligen står inför nödvändigheten att påtaga sig nya, fordrande uppgifter för att kunna tillmötesgå allmänhetens alltjämt växande kraf, icke skall finna den ekonomiska ställningen svara emot dess för öfrigt i så hög grad glädjande framgångar. För alla dem, som närmare följt Förbundets ur affärssynpunkt fullkomligt oegennyttiga sträfvanen, är det också väl bekant, att det endast är tack vare den största ansträngning och offervillighet från de arbetande krafternas sida, som dess verksamhet upprätthålles. Att dess små tillgångar måste verka hemmande på Förbundets framtida utveckling är en sanning, för hvilken dess vänner icke kunna blunda, och de inse, att den ekonomiska frågan är en lifsfråga, på hvilken beror, huruvida den institution, som bär Fredrika Bremers namn, skall kunna fullfölja sin maktpåliggande mission.

Den omständigheten, att Förbundet under sin förvaltning fått yrkes- och studiestipendiefonder till betydande belopp sig anförtrödda, gör icke behofvet af ett fastare ekonomiskt stöd för dess öfriga verksamhet mindre kännbart. Dessa fonders räntor få nämligen enligt gifvarnas bestämmelser endast användas för uppgifvet ändamål och komma ej Förbundets många öfriga allmännyttiga

verksamhetsgrenar till godo. Särskildt må framhållas vikten af förbundsbyrån, denna centralpunkt för Förbundet, hvilkens inkomster äro alltför otillräckliga för det vidtomfattande arbete, som därifrån bedrifves.

Afsikten med minnesfonden är emellertid att sätta Förbundet i stånd ej blott att utvidga redan beträdda arbetsfält, utan ock att upptaga nya, af tidsutvecklingen och de sociala förhållandena betingade verksamhetsområden. Härigenom bör det arf af idéer, som Fredrika Bremer efterlämnat, i än högre grad än hittills skett, blifva fruktbärande för hela vårt folk.

Bidrag emottagas af undertecknade samt å Fredrika-Bremer-Förbundets byrå (54 Drottninggatan, Stockholm), hvarifrån äfven listor kunna rekvireras.

Stockholm den 31 Oktober 1901.

<i>Alb. Anderson,</i> generaldirektör.	<i>Ebba Beck-Friis,</i> f. Reenstierna.	<i>Ernst Beckman,</i> direktör.
<i>C. G. Bergman,</i> folkskoleinspektör.	<i>Sofie Boström,</i> f. Tersmeden.	<i>Hilda Casselli,</i> skolföreståndarinna.
<i>Nils Claëson,</i> statsråd.	<i>Anna Douglas,</i> f. Ehrensvärd.	<i>Hedda Ekman,</i> f. Richert.
<i>Elsa Eschelsson,</i> jur. doktor.	<i>Ingeborg Gibson,</i> f. Kjellberg.	<i>Sofia Gumelius,</i>
<i>Olof Hammarsten,</i> professor.	<i>Henrik Hedlund,</i> redaktör.	<i>Hans Hildebrand,</i> riksantikvarie.
<i>Ellen Isberg,</i> f. Lundqvist.	<i>Henrietta Kempe,</i> f. Diewel.	<i>Agathe von Koch,</i> f. Wrede.
<i>Georg Kronlund,</i> häradshöfding.	<i>Hedvig Lagerbring,</i> f. Nisbeth.	<i>Selma Lagerlöf.</i>
<i>Agnes Lagerstedt.</i>	<i>Ebba Leijonhufvud,</i> hoffröken.	<i>A. A. Lilienberg,</i> häradshöfding.
<i>J. A. Lundell,</i> e. o. professor.	<i>Agda Montelius,</i> f. Reuterskiöld.	<i>Otto Printzsköld,</i> förste hofmarskalk.
<i>Sevel Ribbing,</i> professor.	<i>Victory Roos,</i> f. Olivecrona.	<i>C. H. Rundgren,</i> biskop.
<i>C. Y. Sahlén,</i> f. d. professor.	<i>Anna Sandström,</i> skolföreståndarinna.	<i>Wilhelm Svedbom,</i> fil. doktor.
<i>Lizinka Sörensen,</i> f. af Ugglas.	<i>Ebba Tamm,</i> f. Tersmeden.	<i>L. M. Waern,</i> rektor.
<i>Lydia Wahlström,</i> fil. doktor.	<i>Anna Wallenberg,</i> f. von Sydow.	<i>Inez Vergsteegh,</i> f. Nordberg.
<i>Karolina Widerström,</i> prakt. läkare.	<i>Sigfrid Wieselgren,</i> generaldirektör.	
<i>Aug. Wijkander,</i> professor.	<i>Anna Wikström,</i>	

Två protestantiska stiftelser i Paris.

Le Foyer de l'ouvrière.

I Paris liksom annorstädes har varmhjärtade människors uppmärksamhet fästs på de svårigheter och frestelser, som möta den unga arbetande kvinnan, hvilken långt ifrån hemmet är nödsakad att intaga sina måltider på något af de dåliga matställen, som äro spridda i den stora världsstaden. M:lle Abrie var en sådan för sina medsystrars bästa ömmande kvinna, och hon lyckades vinna en förmögen parisisk dams, m:me d'Alencourts, intresse för saken. Gemensamt öfverenskommo de att söka verka för ofvan berörda missförhållandes afhjälpande, och deras första åtgärd var att utsända ett hundratal inbjudningar till vänner och bekanta för att diskutera frågan. M:me d'Alencourts hem, dit de inbjudna blifvit kallade, var emellertid beläget i en utkant af staden. Det långa afståndet verkade afskräckande, och m:lle Abrie var den enda som hörsammade kallelsen.

De båda damerna läto emellertid ej afskräcka sig, de inbjödo till ett nytt möte, denna gång i en lokal vid Rue Rivoli. Sex å sju damer infunno sig, men utan att visa intresse för saken. Ej heller nu modfälda, satte sig m:me d'Alencourt och m:lle Abrie i spetsen för basarer och insamlingar och lyckades på detta sätt samla en summa af 10,000 fr., hvilken satte dem i stånd att år 1893 öppna ett hem för arbeterskor — le Foyer de l'ouvrière, rue d'Aboukir n:o 60.

Dess ändamål är att för billigt pris lämna en sund och tillräcklig kost åt arbeterskan, på samma gång hemmet skänker henne ett vänligt mottagande och en fristad, där hon kan hvila sig den stund efter måltiden, då hon är frioch icke, som Victor Hugo så träffande sagt, tvingas att »rentre dans la rue» — återvända hem till gatan.

Lokalen, belägen fyra trappor upp, består af tre ganska rymliga salar och en liten salong samt föreståndarinnans rum. De långa, treffligt dukade borden taga sig inbjudande ut med sina små vinkaraffer och olika desserter. Omkring 180 kvinnor intaga där dagligen kl. 12 sin frukost. För 50 centimes får man en stor portion ött med två grönrätter, och många nöja sig därmed. Ett stort

stycke bröd kostar 5 cent., en liten karaff med vin 10, dessert 10, kaffe 10 samt servietter 10. Alla stamgäster hafva sin serviettring, då priset för servietter endast blir 10 cent. i veckan. I tamburen hänga nummer, af hvilka man vid inträdet tar ett.

Föreståndarinnan, fröken Schreiner, sitter vid ett af borden med de väldiga faten framför sig, hälsar vänligt på alla och serverar alla. Hon säger ett nummer, och den som innehar det motsvarande svarar »här», då en uppasserska serverar henne. På detta sätt blifva alla betjänade i den ordning de kommit. Vill man ha vin och dessert, tar man af det framsatta samt säger hvad man tagit och betalar till föreståndarinnan då man slutat. I salongen spelar eller sjunger efter måltiden någon af gästerna, ibland en verklig artist, somliga hvila sig, andra läsa eller syssla med handarbete. Alla se mycket hyggliga ut.

I början af april förra året hade man ett möte för att söka åstadkomma en afdelning af le Foyer i närheten af Operan, där så många verkstäder finnas och där frestelserna äro större än någonstades, och redan den 23 maj invigdes den nya afdelningen, 35 Boulevard des Capucines. Man har här en stor sal, som samtidigt rymmer ett hundra personer, men priset är här i följd af dyrare hyra 60 cent. för dagens rätt. I en stor salong, med utsikt öfver en trädgård, finnas piano, skrifbord och ett rikhaltigt bibliotek. Företaget bär sig, men ger ingen vinst, hvilket ej håller är meningen.

Cercle Amicitia.

Kristliga föreningen af unga kvinnor invigde den 30 april 1898 Cercle Amicitia, 12 rue du Parc Royal, i ett gammalt palats, som tillhört Gabrielle d'Estrées och som nu blifvit inredt för sitt nya ändamål. Cerclen har till uppgift att sammanföra ensamma bildade kvinnor och gifva dem tillfälle att lära känna hvarandra och att efter dagens arbete finna hvila och förströelse i hvarandras sällskap. Den mottager också ett trettiotal helpensionärer, under 35 års ålder, men hvarje bildad och aktad kvinna, som blifvit presenterad af två af Cerclens medlemmar eller af en direktionsledamot och en medlem af Cerclen, kan blifva medlem af densamma mot en årsafgift af 12 francs, och i Cerclens restaurant, bildad efter le Foyer de l'ouvrière, kan hvilken kvinna som hälst intaga sina måltider.

Inkommen på den prydliga gården, har man midt för sig Cercle Amicitia, bestående af en stor salong med piano och en mindre med bibliotek, skrifbord, tidningar och tidskrifter, båda ljusa och

treffiga, till höger matsalen, helt och hållet klädd med blå och hvit kakel samt med taket och en vägg af glas. För utifrån kommande matgäster finnes ett rum, där de kunna ordna sin toalett före måltiden. Helpensionärerna hafva ett bord för sig, där trefnad och godt samförstånd tyckes råda. Här som i le Foyer de l'ouvrière finnes en »plat du jour» till 50 cent. och prisen äro i öfrigt desamma, men här kan man få några små extra rätter, biffstek, omelett, ägg etc., hvilket ej förekommer i le Foyer de l'ouvrière, där man måste hålla sig till dagens rätt, som emellertid alltid är af bästa beskaffenhet.

Till vänster hafva vi en stor sal med placeringsbyrå för lärarinnor, hushållerskor och tjänarinnor. Denna sal tjänar också till samlingssal för kvinnliga bodbiträden, och där gifvas om aftnarna mycket besökta föreläsningar och undervisningskurser.

En trappa upp finnes en atelier för linnesöm, där hjälpbehövande sömmerskor äfven kunna få hemarbete, vidare föreståndarinans våning och några rum för pensionärer. Andra och tredje våningen äro uteslutande upptagna af pensionärer. En korridor löper genom hvarje våning, egen ingång finnes således till alla rummen, hvilka äro lika möblerade: en säng, ett spegelskåp, ett skrifbord, ett sybord, en länstol, ett tvättställ och ett par små stolar. Men hvarje pensionär ger sitt rum gärna en egen prägel och skapar däraf ett litet hem. I hvarje korridor finnes kran för varmt och kallt vatten, som pensionärerna själfva få hämta, likasom de själfva å bädda sina sängar och borsta sina kläder, däremot få de sina skodon borstade samt rummen sopade och dammade.

Hyran växlar mellan 25 och 35 fr. pr månad, beroende på i hvilken våning man bor, däri inbegripet elektriskt ljus och värmeledning samt den första frukosten, bestående af mjölk, kaffe eller te med ett bröd. Maten betalas ej pr månad, utan vid måltidens slut, efter hvad hvar och en förtärt. Helpensionärerna betala således också endast för de måltider de intaga. Pensionärerna bestå af unga lärarinnor, musiklärarinnor, unga flickor som förbereda en examen eller studera konst samt ett par flickor anställda vid posten och telegrafan. Alla se mycket väluppfostrade ut och äro själfskrifna medlemmar af Cercelen. Många äldre lärarinnor bo i närheten och hyra ut rum åt unga flickor för att draga nytta af Cercelen, där de tillsammans intaga sina måltider.

Vänner till Cercelen gifva där aftonunderhållningar. Jag var en afton närvarande, då en grefve Meaupou höll ett intressant före

drag öfver en resa i Algeriet och Tunis, illustrerad af vackra skioptikonbilder. En stor trädgård ökar trefnaden, och våren och sommaren samlas Cerclen där om aftnarna.

Skulle icke något liknande Cerele Amicitia, med hem för unga flickor, som börja sin bana, vara mycket välkommet och välbehöfvt i Stockholm? Visserligen finnes Elevhemmet, men detta är, som namnet utvisar, endast afsedt för dem som bereda sig till kampen för tillvaron, under det intet finnes för alla dessa unga kvinnor, som redan inträdt som arbetande medlemmar i samhället och som i början gifvetvis äro illa aflönade och därför endast kunna draga sig fram med stor svårighet och stora försakelser.

De på kristlig grund stiftade inrättningarna i Paris, hvilka jag här i korthet skildrat, synas mig väl motsvara ändamålet. En vänlig och glad ton är där rådande, ingen sekterism, alla trosbekännare äro lika välkomna, och det är till och med förbjudet att söka göra propaganda under måltiderna och de korta hvilostunderna.

A. E.

Till ofvanstående, meddeladt af en landsmaninna, hvilken genom en långvarig vistelse i Frankrike haft tillfälle att studera de i uppsatsen behandlade förhållandena, vilja vi bifoga följande anmärkning. Anstalter af det slag, som förf. beskriver, äro, därom råder intet tvifvel, i högsta grad af behofvet påkallade i vår hufvudstad. Det torde nämligen vara en erkänd sak, att Stockholm lider en beklaglig brist på ändamålsenliga spislokaler för vare sig bildade eller obildade arbeterskor. Sådana, där gästen, i samband med måltiderna, erbjudes en hemliknande fristad med läs- och sällskapsrum o. s. v., saknas fullständigt. Det i vår tidskrift ofta omnämnda Internationella lärarinnehemmet, Elevhemmet (omnämndt af förf.) och de på senaste åren öppnade hemmen för arbeterskor äro i sitt slag förträffliga företag, men svara icke mot dem i Paris. På grund af bristande utrymme måste äfven vid dessa hem en mängd ansökningar om inträde hvarje år nekande besvaras och detta visar tydligt huru otillräckligt de motsvara hufvudstadens behof. Det är emellertid att hoppas, att den svenska offervillighets- och företagsamhetsanda, som aldrig brukar förneka sig då det gäller något verkligt godt och samhällsnyttigt, äfven i berörda fall skall veta afhjälpa bristerna.

Red.

Malingsbo.

Malingsbo — är det inte en smekande vemodig klang i det namnet, eller är det bara jag som tycker så, därför att jag vet, hvilken bedårande vacker gammal herrgård det är som bär det namnet, och därför att jag känner dess sorgliga öde. Jag önskar ni kunde se det en strålande sommardag, en sådan dag, då aldrig ett moln förmörkar solen, se det i all dess härlighet med de svartblåa skogarna och de dimblåa höjderna i fjärran och den glitterblåa sjön och den solblåa himmelen. Jag är säker på att ni skulle tycka om den lilla röda herrgården med det höga svarta spåntaket i två afdelningar och trappan med järnstaketet och soluret på gårdsplanen, och så alla flyglarna, de två ordinarie på gården i samma stil som stora byggnaden och tre fyra till i olika stilar och oregelbundet placerade. Och ni skulle bli förtjust i det gamla löjligen magasinet vid vägen med dess hundratals gluggar. Prästgården nere i dalen på andra sidan än är inte dum den håller. Öfver porten sitter ännu kvar ett L af vissnadtt löf, sedan gamle kyrkherrn firade sista Larsdag för några år sen. Men det är något på tok med både prästgård och herrgård; de äro utdöda, det bor ingen där. Man kan inte bo där, säger man, det är för lågt i taket och det är så dragigt och illa ombonadt. De ha tjänat ut, de stackars gamla byggningarna. De ha varit hem åt människor i många mansåldrar. Det har sjungits och skrottats och lidits och gråtits i de låga rummen. De gamla husen ha gjort sin plikt och nu är det ute med dem. Rummen stå öde och den lilla trädgården bakom herrgårdsbyggnaden är förvildad och vanskött. Men vid slutet af trädgården ligger den lilla hvita träkyrkan. Där skall väl finnas litet mera lif; det fins ju en ny kyrkherre och där predikas ju hvarje söndag. Men man ser alltför väl, att kyrkan blott lever ett halft lif, och är det väl underligt? Den hänger ju så nära ihop med herrgården. Blott en gräsplan skiljer den från herrgårdsflygeln nu, ingen mur eller staket. Man kan se, att de varit trogna granar, herrgården och kyrkan, de ha delat hvarandras lif, deltagit i hvarandras fröjder och sorger. I kyrkan sitter porträttet af en af dem, som fordom — för ett par hundra år sedan — ägde herrgården och som donerat en summa till kyrkans byggande.

Det finns ingen kyrkogård kring kyrkan, de döda hvila nere i dalen på andra sidan ån på en liten, liten kyrkogård, omgifven af ett högt järnstaket och med ett grafkor midt emot grindarna. Det är inte många grafvar där, folk dör inte mycket i Malingsbo. Hvad skulle man också dö af där himlen är så strålande blå och tiden tyckes ha lagt sig att hvila en stund, och hvad skulle det tjäna till att dö där, hvarest själfva lifvet är likt en dödssömn?

Litet längre ned vid ån ligger smedjan stum och öde och stirrar emot oss med svarta härdar. Förr glödde och sjöd den af lif, den var själfva hjärtat, medelpunkten för hela brukets lif. Ham-maren dånade och gnistorna sprutade och det röda eldskenet lyste på sotiga ansikten och starka arbetshänder. Och vid sextiden hvarje afton klättrade härskapet utför den halsbrytande trappan, som leder från landsvägen framför herrgården ned till ån, och kom ned i smedjan och satte sig att språka en stund med smederna. Det var förr i världen det; det är förbi allt det där nu. Nu finns det inte mera något härskap på Malingsbo, och nu smides där intet järn.

Uppe i backen midt emot herrgården ligga smedernas hem. De flesta bo kvar där ännu i de fallfärdiga stugorna. Männen sitta sysslolösa på trapporna eller vandra omkring och pyssla med något kvinnfolksgöra. De se tafatta och bortkomna ut, hemlösa i sitt eget hem, sedan man tagit deras arbete ifrån dem.

Men naturen, sjön och ån och skogarna, de ha inte gripits af dödssömnen. Ån rinner lika muntert som fordom och gör lika vackra forsar under de mossbelupna dammluckorna och de gräsbevuxna broarna, fast den inte har något hjul att drifva och fast ingen stångjärnshammare där ackompanjerar dess brus. Och gå upp till kyrkan, så har ni den härligaste utsikt åt alla håll. Ni kan sitta i timal på gräsvallen och se skuggornas och dagrarnas spel öfver skogsåsarna och drömma er in i det töckenblåa fjärran på andra sidan sjön. Eller gå till den lilla utsiktsplatsen på andra sidan viken. Persberg heter den. Det är den härligaste skogsväg mellan höga stolta tallar och mjuka yfviga granar, och linnean växer ymnigt på marken. Den sista biten upp till utsikten är mödosam att gå, ty stigen är brant och hal af barr. Och den utsikt, som belönar edra mödor är inte så storartad, ty träden rundt omkring ha växt upp för högt. Men det är vackert där ändå. Kullens sidor stupa brant ner till sjön och tall och gran och blåbärsris och ljung trifvas godt där. Det är roligt att sitta och se ner i de gröna afgrunderna och låta sig glida ett litet stycke neråt på den hala

ljungen och riset. Det lilla lusthuset på Persberg är fallfärdigt och murket och dörren är igenspikad, men det är ingen konst att böja undan de rostiga spikarna, om ni har lust att gå in och se, hur »sena tiders barn» profanerat det med sina namnteckningar.

* * *

För ett halft sekel sedan bodde på Malingsbo en ung flicka, som hade stora blå ögon i ett sannskyldigt änglaansikte och en fin och nobel själ och ett ömt och känslofullt hjärta. Detta hjärta brann af en lidelsefull kärlek till en ung fru, som bodde på ett stort bruk ett par mil söderut. Och hvarje postdag — d. v. s. två gånger i veckan — tog den unga flickan fram sitt skrifschatull och spetsade sin gåspenna och skref långt och ömt med den allra prydligaste stil ett kärleksbref till sin älskade Sophie. De äro tämligen enformiga och inte så roliga att läsa, dessa gulnade bref med sin bleknade prydliga skrift och den alltid lika sirliga slängen under namnteckningen. De äro så enahanda dessa vänskapsbetygelser och kärleksutgjutelser, och något annat innehålla brefven nästan aldrig — men det är en fläkt af en ren och och nobel och entusiastisk själ som strömmar ut från de tunna pappersbladen, och det är ett ömt och känslofullt hjärta som klappar bakom de korrekta meningarna. Det var märkesdagar i den unga flickans enformiga lif, när hon fick fara ner till det stora bruket och tillbringa ett par dagar i den beundrade vännens hem. Tänk bara att få sitta i den röda hörnsoffan i lilla salongen och hålla den älskade Sophies hand under timplånga förtroliga samtal. Och nästan lika förtjusande var det, när det ensliga Malingsbo fick njuta lyckan af ett besök af väninnan och hennes man. Då öfverlämnades åt fadern att underhålla brukspatronen, och Mathilda och Sophie vandrade arm i arm i den lilla trädgården och njöto doften af de små gula törnrosorna, som växa så ymnigt på sina taggiga och snåriga buskar — eller också drogo de sig tillbaka in i Mathildas lilla flickrum och fördjupade sig i ett långt och ostörtdt samtal, och Mathilda narrade Sophie att le med sitt lustiga skämt.

Det har längesedan upphört att slå, detta ömma känslofulla hjärta, och föremålet för dess hänförda kärlek har länge hvilat i sin släkts grafkor.

Denna unga flicka med de ljufva himmelsblå ögonen och det ängla-

milda ansiktet tyckes mig som en personifikation af Malingsbo. Lifvet har handskats hårdt med dem bägge, men de ha bevarat sin själen och sina ögon klara.

Maj Lagerheim.

Kvinnorna och den stora fredskongressen.

Året 1899, Haagkongressens år, framvisade bland annat märkligt en storartad, ännu enastående sammanslutning af världens kvinnor. En solidaritetskänsla, ett gemensamt lifsintresse, sådant som kan väckas i tider af hotande fara eller hoppfull förväntan, skapade band mellan dem från land till land, från världsdel till världsdel. I nitton land höllos på inalles 565 platser nästan på samma dag kvinnoförsamlingar, hvilka förenade sig om en skrivelse till den då nära stundande kongressen samt hvar för sig antogo resolutioner, kraftigt anbefallande åt denna arbetet för den stora sak, som kallat den samman.

Initiativet till denna jättedemonstration utgick från en energisk tyska, fru Margarete Selenka i München, och det världsomfattande företaget organiserades förvånande raskt. Ehuru idén strax efter bekantgörandet af det famösa tsarmanifestet uppstått hos fru Selenka, kunde den egentliga internationella organisationen ta sin början först i mars 1899; men redan den 15 maj, tre dagar före kongressens öppnande, kunde demonstrationen aflöpa. De influtna resolutionerna jämte det ofvannämnda memorandum öfverlämnades af fru Selenka personligen till kongressens president, von Staal.

I en på tyska, franska och engelska affattad bok har fru Selenka sammanställt alla de dokument, som berörde saken i fråga, samt försett dem med en längre inledning, hvilken icke blott redogör för denna rörelses specialhistoria utan äfven på ett klart utredande sätt, med både värme och logik behandlar fredsfrågan särskildt i sammanhang med kvinnorna och kvinnorörelsen. Till tjänst för öppna vedersakare och ljumma anhängare inlåter hon sig dessutom på det brydsamma problemet om den med sådan glans iscensatta men numera tämligen ringaktade kongressens betydelse. De sista par årens tilldragelser ha gjort hvad de kunnat för att dementera den, men författarinnan söker påvisa hur fåviskt det är att vänta sig skörd, så fort kornet myllrats ned i jorden. För henne står detta

möte som en af historiens mest epokgörande tilldragelser, och hon förnekar med åberopande af preciserade fakta, att kongressens resultat rimligtvis skulle kunnat förhindra de krigsskandaler vi nyligen fått bevittna i Asien och Afrika. Det är möjligt, att hon har rätt — vi häruppe ha ju af särskilda anledningar en smula svårt att hysa någon riktig respekt för tillställningen. För oss faller det sig naturligt att instämma med den finska studentskan, som jag en gång hörde förneka det gamla ordet *ex oriente lux*: »Ljuset kommer inte från öster». Men fru Selenkas uppfattning är praktiskt mera värd, ty den inger mod och väcker förtröstan.

Det är af intresse att bläddra igenom de sympatiadresser, som på den stora majdagen växlades mellan världens kvinnor. Somliga af dem ha vi redan i sammanhang med referatet öfver Stockholmsmötet omnämnt och citerat. En del äro här återgifna i facsimile, så t. ex. ett blad med de mest förvirrande hieroglyfer från Tokio och ett egenhändigt tyskt poem af Rumäniens vittra drottning, Carmen Sylva. Första strofen af den med ganska svårläst piktur skrifna dikten lyder:

Für's Vaterland! Für's Vaterland
sind unsre Söhne! Nicht
das Blut, das unsre Blut, die Hand,
der Geist, die Kraft, die Pflicht —

Poeter pläga äljes med särskild emfas betona, att det är just sina söners blod fosterlandet kräfver, men det synes mig, att mycket talar för Carmen Sylvas humanare åskådning.

* * *

I år har demonstrationen upprepats, men icke den 15 utan den 18 maj, årsdagen af fredskongressens öppnande. Tillslutningen var denna gång icke fullt så lifvig. Detta får till stor del tillskrifvas den omständigheten, att England, som förra gången bidrog med största kontingenten, af närliggande skäl måste hålla sig tyst. Äfven Japans kvinnor drogo sig undan. Det »kulturella» härnadståget mot Kina hade ingifvit dem ett så starkt misstroende till alla västerländska fredssträfvanden, att de icke längre ville ansluta sig till några sådana. Det kvinnoförbund, som de stiftade i sammanhang med demonstrationen 1899 och hvilket räknar åtskilliga tusen medlemmar, ägnar sig numera närmast åt socialt framstegsarbete. Där- emot ha Kaplandets kvinnor slutit sig till rörelsen. Deras gripande resolution säger bland annat:

»Vi Sydafrikas kvinnor, hvilkas land ligger sargadt och blödande i följd af det fasansfullaste krig, vi förena våra röster med dem som höjas från kvinnor öfver hela världen i högtidlig protest mot nationernas fortfarande vädjan till detta det förfärligaste af alla afgörelsemedel: svärdet.

Våra hjärtan uppröras af kval öfver den förstörelse, som har öfvergått lyckliga hem, öfver den fångenskap, som hotar våra olyckliga systrar och deras späda barn och i hvilken tusentals af dem försmäkta till döds. Öfver död och sjukdom och stympning, som drabbat våra kämpande bröder, öfver det blod och de tårar, som nu i tjugo långa månader fuktat vår mark.

Genom bitter erfarenhet veta vi, att krigets fasor äro för fruktansvärda, krigets synder och skändligheter för himmelskriande, dess vanvett för uppenbart och dess böter för höga, för att vi skulle kunna annat än lidelsefullt resa oss mot det i mänsklighetens och kristendomens namn, samt djupt beklaga, att den af Haagkongressen fastslagna skiljedomsprincipen så samvetslöst ignoreras.»

Meningen är, att dessa majförsamlingar allt framgent skola upprepas hvarje år för att vidmakthålla och utveckla den så lyckligt inaugurerade sammanslutningen. Fru Selenka inlämnade i somras till *International Council's* exekutivkomité vid dess session i Haag en skrivelse med anhållan, att detta mäktiga, starkt organiserade förbund måtte uppsätta företaget på sitt arbetsprogram och dymedelst betrygga dess framtid.

K. J.

Ett kvinnosaksmöte i delo med polismakten.

I Berlins kvinnosaksvärld har nyligen ett litet dramatiskt intermezzo utspelats, dess bättre tämligen enastående inom den vanligen så lugnt förlöpande företeelse i vår tids sociala lif, som kommer under benämningen kvinnorörelsen.

3—6 oktober hade det af fru Minna Cauer, jur. d:r Anita Augspurg och andra framstående tyska kvinnor nybildade förbundet, »Verband der fortschrittlichen Frauenvereine», inbjudit allmänheten till sitt första offentliga möte. Detta sammanträdde i en af riksdagshusets salar och var till trängsel besökt af kvinnor af alla stånd och åldrar men också af många män: representanter för pressen, riksdagsmän, präster, ja till och med officerare. Förbundets ordförande, fru Cauer, höll hälsningstalet, hvori hon lämnade

en öfversikt af förbundets uppkomst och mål — därvid framhållande, att detsamma hufvudsakligen ville verka för att den arbetande kvinnan erhöles en bättre och människovärdigare ställning i samhället. Tal. slöt med att uttala den förhoppningen, att platsen för mötets hållande innebar ett godt förebud; kvinnornas sträfvan gick nämligen ej endast ut på att såsom gäster beträda riksdagshusets öfersalar, utan att som bemyndigade borgarinnor erhålla säte och stämma i den stora sal, där landets representanter stiftade tyska rikets lagar. — Därpå öfvergick man till förhandlingarna, hvilka började med ett föredrag och en diskussion i arbeterskefrågan, åtföljd af en resolution, hvari mötet uttalade sig för inrättandet af yrkesskolor, för utvidgad skyddsarbetarelagstiftning, samt för nödvändigheten af yrkesarbeterskornas organisation. Följande föredrag behandlade samhällets plikter gentemot föräldra- och värlösa barn och utmynnade äfven i ett bestämdt yrkande på reformer till förbättrandet af hitörande förhållanden.

Så långt tyckes mötets första del ha aflupit på ett i allo tillfredsställande sätt. Men fortsättningen skulle visa, att ordf:s förhoppningar varit väl optimistiska, och att den gästfrihet, hvarät man så mycket fröjdats sig, icke var att lita på.

Kl. 4 e. m. skulle mötesförhandlingarna upptagas ånyo. Salen i riksdagshuset var fylld till sista plats, till och med i vestibulen trängde sig åhörarskarorna, man väntade blott på att ordf., fru Cauer, skulle infinna sig. Men man fick vänta länge. Först efter en och en half timmas förlopp visade sig fru Cauer och meddelade ytterst upprörd, att en konflikt utbrutit mellan polismyndigheterna och riksdagshusets styresmän, hvilken hade till följd, att mötet ej längre kunde sammanträda i närvarande lokal; det var nämligen ej tillåtet att fortsätta förhandlingarna utan polisbevakning. Då emellertid en af polis bevakad församling ej får äga rum i riksdagshuset, återstod ej annat än att utrymma salen. De utsatta föredragen skulle hållas följande dag i en lokal, som man med stort besvär lyckats uppspana. På de närvarande väckte naturligtvis denna underrättelse stor förstämning och dröjande lämnade man salen.

Mötesbestyrelsens ansträngningar gingo nu ut på att erhålla vederbörandes tillstånd att fortsätta mötet i den uppgifna lokalen. Detta mötte emellertid nya svårigheter. Som det måste förflyta 24 timmar mellan ansökningens inlämnande och mötets hållande och endast 23 timmar skulle vara tilländalupna vid den för förhandlingarnas återupptagande utsatta tiden, såg man äfven här förhoppningarna gäckade om en lycklig lösning af saken. Förgäfves vädjade bestyrelsens damer till inrikesministern för att utverka hans be-medling; denne förklarade ytterst artigt, att »öfverpresidenten i provinsen Brandenburg» var den instans, hvilken i detta fall ägde att besluta. Att resa till Potsdam för att uppsöka öfverpresidenten tillät icke tiden, hvarför damerna för den gången måste uppgifva försöket. Då de infunno sig utanför den nya församlingslokalen, funno de därstädes före sig en liten polisstyrka, utkommenderad för

att upprätthålla ordningen, hundratals människor väntande, pressen på platsen, men dörrarna obevekligt stängda.

Denna polisens rigorösa tillämpning af förordningen och ogina uppträdande väckte allmän förbittring, men höjde tillika kvinnomötets aktier i hög grad. Då förhandlingarna ändtligen dagen därpå återupptogs hade desamma att glädja sig åt en anslutning och en sympati utan motstycke i den tyska kvinnorörelsens historia. I följd af här beskrifna motigheter måste det på två och en half dagar fördelade programmet slutbehandlas på en enda, men tack vare så väl åhörarens som föredragandes uthållighet och outtröttliga intresse lyckades man på ett förträffligt sätt lösa denna uppgift. Bland de ämnen, som nu föredrogos, nämnas de om »Kvinnans politiska uppföstran» och om »Hygien och sedlighet» som de viktigaste.

Emellertid fick, som tidningen »Die Frauenbewegung» uttrycker sig, »der Verband der fortschrittlichen Frauenvereins» första möte en »grandios» afslutning. Som svar på polisämbetets beteende blef ett protestmöte utlyst med rubrik »Polisen och kvinnorna». På detta uppträdde flera talare, däribland ett par riksdagsmän, hvilka senare uttalade det skarpaste klander mot det sätt hvarpå ordningsmakten uppträdt, det vittnade om ett system så ohållbart, att det fordrade riksdagens ingripande. Publikens hållning var under hela mötet den mest entusiastiska, sal och läktare, voro öfverfyllda, gångarna stodo packade med folk, hundratals människor försökte förgäves att bli insläppta, »man kände» för att citera »Die Frauenbewegung», »att man åter stod inför en af dessa moment i en kulturrörelse, som med en stormflods häftighet rycker med sig och begrafver en massa gammalt bråte och räster af föråldrade institutioner». Med ett ord, menar tidningen, kvinnorna kunna, uppmuntrade genom dessa dagars tilldragelser, med gladt mod gå nya arbeten, allt högre uppgifter till mötes.

Föreningsmeddelande.

Hundraårsfesten till Fredrika Bremers minne. Följande telegram hafva med anledning af minnesfesten ingått till Förbundet. De, som erhållits under förmiddagens lopp, meddelades på själfva festen, de öfriga upplästes på det samkväm, som efteråt ägde rum å Hôtel Phoenix.
Göteborg.

Kvinliga medlemmar af Göteborgs samhälle och af Fredrika-Bremer-Förbundet samlade att hugfästa Fredrika Bremers minne sända eder hjärtliga hälsningar med förhoppning om framgångsrikt samarbete för kvinnans höjande.

Å de närvarandes vägnar

Hedvig Lagerbring.

Elisabeth Rodhe. Ingeborg Gibson.

Norrköping.

Med vördnad och tacksamhet för Fredrika Bremers minne och till Förbundet med hennes namn sändes min ödmjuka varma hälsning.
Hilda Löfgren.

*

Göteborg.

Sol över kvällen hjertelig hilsen.

Ågot Gjems Selmer.

*

Lillehammer.

I taknemlighed til nordens største hjerte.

Karoline og Bjørnstjerne Björnson.

*

Kristiania.

Min ärbödige hyldning.

Gina Krogh.
Redaktör af Nylände.

*

Kristiania.

Vor hjerteligste lykønskning til Bremerforbundet.

Borgermester Berner.

*

Kristiania.

Norges landskvindestemmerets forening deltager i mindetesten for Fredrika Bremer.

F. M. Quam.
Formand.

*

Kristiania.

Fredrika Bremers ädle virke i litteraturen og samfundet mindes med tak.

Læseforening for Kvinder.

*

Kristiania.

Velsignet det minde, nordens kvinder feirer i dag!

»*Husmoderen.*»

*

Kristiania.

Norsk kvindesagsforening ønsker at Fredrika Bremers livsværk må bære rige frugter for hendes fædreland også i det nye århundrede.

*

Deltagarna i samkvämet afsände till Göteborg, friherrinnan Lagerbring, följande svarstelegram:

Delande eder förhoppning om framgångsrikt samarbete sända vi hjärtlig tack och återhälsning.

För medlemmar af Fredrika-Bremer-Förbundet
Agda Montelius.

*

Från fröken Aasta Hansteen, den åldriga norska författarinnan har till Förbundet öfverlämnats en krifvelse af följande lydelse:

Fredrika Bremers minde!

Det stiger op over det nittende hundredaars horisont som den fine, ædle kvindeskikkelse; — som bringer bud fra en lysere, højere verden — som tringer melding om att Jorden ikke altid skal være en skueplads for raahed og mørke. —

»Hvor deilige er deres födder som bringe godt budskab!» synger oldtidens profet.

»De stilleste ord er det som bringer stormen;» — den storm som renser luften og jager bort de formörkande skyer. »Tanker som kommer paa due-födder styrer verden», saa synger den nutids-profet som var sönderreven som tiden selv, og hvis aand var formörket som tids-aanden, men som lengselfuld vendte sig mod den kvindelige aands velgörende magt.

Ungdoms-minde: »*Teckningar ur hvardagslivet!*» Hvor vi læste dem med glæde, disse milde, livlige, træffande skildringer, der hvor vi sad i det dengang saa törre og fattige Norge.

Men vi ejede dog allerede da vor megtigste, höjeste flyvende lyriker, (Wergeland?) som i sin haves rigdom plukkede af sine roser, konvolveer og forglemmigejer, en buket som han oversendte Fredrika Bremer med de ord: »Vel er den indgivet af beskuelsens henrykte öjeblik, men dog for fattig til ikke at trenge til nogen overbærelse for at turde hede en buket til den genifulde malerinde, som har valgt menneskehjertet endnu finere blomster end *van Huysums* til genstand for sin nydelige pensel.»

Digterens hyldning ved denne buket er det bedste jeg ved at fremsende till Fredrika Bremers mindefest.

Velsignet være hendes minde!

Aasta Hansteen

*

Camilla Colletts porträtt, en radering efter fotografi, tagen i författarinnans sista lefnadsår af en af hennes söner, professor Robert Collett, har skänkts Förbundet af fru Randi Blehr, hvilken vackra gåfva fått sin plats i det lilla porträttgalleri, som pryder Förbundets lokal.

*

Handarbetets Vänners utställning i K. Kunstgewerbemuseum i Berlin öppnades den 17 okt. Direktisen fröken Agnes Branting har från den 12—24 okt. uppehållit sig i Berlin i och för anordningarna för densamma.

*

En utställning af modeller, särskildt afsedda för jularbeten, har med anledning af den ovanligt tidiga höstutställningen varit ordnad i föreningsens lokal, Brunkebergstorg 18, den 31 okt. samt den 1, 2 och 4 nov. Utställningen, till hvilken inträdet var fritt, hölls endast öppen från kl. 10—4, då samtidigt den vanliga försäljningen ägde rum.

*

Medaljen »Litteris et artibus» har af h. m:t konungen tilldelats lärarinnan i Tekniska skolan fröken Sofia Gisberg, hvilken såsom medlem

af Handarbetets Vänners styrelse och konstutskott inlagt stora förtjänster om föreningen.

Samma utmärkelse har tilldelats föreståndarinnan för Handarbetets Vänners konstväfnadsskola och afdelning för gobelinlagning fröken Ann Margrethe Hamilton.

Från skilda håll.

Ett besök i Finland. Ur en mycket sympatiskt hållen artikel i »Hufvudstadsbladet» för den 15 okt. må följande anföras:

Finsk Kvinnoförening sammanträdde tisdagen den 8 och onsdagen den 9 okt. för att välkomna i sin krets tre framstående kvinnosaksvänner från Sverige, fröken Maria Cederschiöld, protokollförande sekreterare i Svenska kvinnornas Nationalförbund, fröken Ellen Whitlock, korresp. sekreterare i samma förbund, och doktor Ellen Sandelin. Sedan ordf hälsat gästerna välkomna, höll fröken Cederschiöld ett föredrag om den gifta kvinnans äganderätt, särskildt berörande moderns äganderätt till barnen. Föredragarinnan framhöll inkonsekvensen af att i dessa tider, då så mycket ordas om moderligheten, litet eller intet gjorts för att skaffa modern rättslig likställdhet med fadern beträffande äganderätten till barnen. Fröken Cederschiöld belyste med exempel ur rättegångar i Sverige huru litet denna moderns rätt beaktas.

Sedan talade dr Ellen Sandelin om den kvinliga läkaren och den, kvinnliga ungdomen. Föredraget berörde den kvinliga läkarens uppgift, särskildt skolläkare vid flickskolor och lärare i hygien för den kvinliga ungdomen, samt hennes plikt att undervisa och varna denna ungdom beträffande en del faror. Föredragarinnan hänvisade till de varningsord hvilka nyligen af Tysklands och Österrikes mest berömda medicinska auktoriteter riktats till den studerande ungdomen, samt omnämde den uppmaning, hvilken ställts till de kvinliga läkarna af liknande auktoriteter i Sverige, att uppträda varnande och upplysande till sina medsystrars hjälp.

Följande kväll inleddes med fröken Whitlocks skildring af de byggnader, hvilka hennes mor fru Sophie Whitlock i Stockholm uppfört och inredt enkom för ensamma fruntimmer. Dessa bostäder utmärka sig för ytterst enkel, praktisk och dock prydlig inredning, hvar och en försedd med ett litet kök, gasugn, egna uthus etc., och hyrorna äro förhållsvis billiga.

#

Sällskapet Barnavårds anstalt för utbildning af barnavårdarinnor. Den 15 nov. öppnas en anstalt med ofvanstående namn i vår hufvudstad. Det sällskap, på hvars initiativ anstalten kommit till stånd, har redan existerat under ett par års tid och därunder oafslätligt sökt att på ett praktiskt sätt arbeta för förverkligandet af sitt syfte det »att sprida intresse och kunskap om barns vård och uppfostran» — Tills vidare är

det endast i liten skala verksamheten kan bedrivas, men den går i en riktning, som ger hopp om framgång och en fortgående utveckling.

Anstalten är belägen Folkungagatan 93 och omfattar 4 rum och kök. Som elever mottagas 6 unga kvinnor, helst af de bildade klasserna, hvilka hafva att genomgå en 4 månaders kurs, hvaraf tre i anstalten, en å sjuk hus eller Allmänna barnhuset. Hvarje elev har att sköta ett af de barn, sex till antalet, hvilka af fattiga af sitt arbete upptagna mödrar kunna inlämnas för att under dagens lopp vårdas i anstalten. — Den teoretiska undervisningen i hälsolära, barns artificiella uppfödning o. s. v. handhafves af prof. J. Wærn och doktor V. Scharp. Den praktiska undervisningen omfattar praktisk barnavård och en del därmed sammanhängande ämnen, äfven sömnad och tvätt. Nya elever mottagas den 15:de i hvarje månad.

Föreståndarinna är sofasystemern fröken Anna Törnqvist, f. d. föreståndarinna vid Kronprinsessan Lovisas barnsjukhus. — Priset för eleverna hvilka icke hafva sin bostad i anstalten, är 30 kr. i månaden.

*

Om kommunalvalen och kvinnornas deltagande däri innehålla de norska tidningarna täta meddelanden. Rätten att i likhet med männen afge sin röst inom landets kommunalangelägenheter, hvilken i våras tillerkändes de norska kvinnorna, ha dessa med iver begagnat sig af. Men kvinnorna äga icke blott kommunal rösträtt, de äro äfven valberättigade inom kommunalstyrelserna. Som den första kvinnliga »kommunerepresentant», hvilken i följd af den nya vallagen blifvit vald i Norge, nämnes »Nyløende» lärarinnan, fröken Ingeborg Torstejnson i Elverum. — I Kristiania, där ännu ej valen försiggått, pågår en ganska liflig agitation för att väcka kvinnornas intresse för den nya rättighet, som blifvit dem beviljad. Tvenne kvinnoföreningar äro därvid verksamma: »Kvindestemmeretsforeningen» och »Landskvindestemmeretsforeningen».

*

Ett nordiskt kvinnomöte skall, efter hvad norska kvinnoaksblad meddela, hållas i Kristiania sommaren 1902 »Norsk kvindesagsforening», hvars ordf. är fru statsrådinnan Qvam, skall utfärda inbjudningen och densamma skall, utom till norska kvinnoföreningar, också utgå till svenska, danska, finska och isländska kvinnor.



— C. E. Lagerström —
FREJA-MAGASINET

STOCKHOLM

Lager af **Sybehör & Modevaror**

OBS! Order från Landsorten exp. skyndsamt.

Nya Hushållsskolan

(för bildade flickor). Grundad 1881.

Föreståndarinna: Fröken H. Cronius.

Nya Hushållsskolans Matsalar

Vestra Trädgårdsgatan 19.

OBS! Särskild matsal för fruntimmer.

För turister m. fl.

Cosmopolitan,

kikare, af alldeles ny, utomordentligt praktisk konstruktion,

rekommenderas såsom oumbärlig för turister, jägare, badgäster, sportmän m. fl.

Fördelar framför äldre modeller: *större förstöringsförmåga, lättare att inrikta och kan bekvämt bäras i fickan.*

Expedieras **jemte etui**, mot insändande af kr. 4: 25 i frim. eller postanv. Efterkr. 4: 50.

Ensamförsäljare för Skandinavien:

Helsingborgs Importaffär,

Helsingborg.

COSMOPOLITAN,
allas favorit vid utflykter på land och sjö!

Amplaste loford från in- och utländska fackmän!

Giffria behandlingsmedel

å sår vinnas bland vetenskapsmän allt större användning. Med egenskapen att vid rätt användning och lämplig utspädning vara lika oskadligt som bakteriefritt vatten förenar fl. doktor P. Håkansson's fabrikt Salubrin egenskapen att vara antiseptiskt till att oskadliggöra både bakterier och deras giftiga produkter. Det är därför användbart å friska sår af alla slag, insektstyg, tuberkulösa sår m. m., på samma gång som det är det lämpligaste medel att handlarvas af den stora allmänheten. Salubrin tillhandahållas i Parlym-, Speerri- och Färgafärer. Parllager hos *Geyer & Co, Stockholm.*

Anmälan.

Dagny utkommer 1901 med 20 häften, utgörande minst 28 tryckark.

Priset för hel årgång:

För medlemmar af *Fredrika-Bremer-Förbundet* ... kr. 3,50.

För icke medlemmar af *Fredrika-Bremer-Förbundet* » 5,00.

Förbundsmedlemmar prenumerera å *Fredrika-Bremer-Förbundet's* byrå, 54 Drottninggatan, personligen eller medelst postanvisning. Icke förbundsmedlemmar kunna prenumerera dels vid alla postanstalter i riket, dels på förbundsbyrån, dels äfven hos hrr bokhandlare.

Lösnummer kunna erhållas å *Fredrika-Bremer-Förbundet's* byrå till ett pris af 30 öre för enkelhäfte.

BARNÄNGENS antiseptiska **Vademecum** för **munnens, tändernas** och **hudens vård** m. m.

På begäran af Aktiebolaget Barnängens Tekniska Fabrik har jag inköpt prover af några i handeln förekommande, koncentrerade munvattnen: *Vademecum, Dentolin, Stomatol, Gahnelit, Azymol* och anställt jämförande undersökningar öfver deras förmåga att döda bakterier och att hindra bakteriers utveckling. Dessa undersökningar hafva skett under ensartade förhållanden för de olika munvattnen, såväl hvad beträffar munvattnens utspädningsgrad och temperatur som metoden för undersökningarna och de använda bakteriekulturernas motståndskraft.

Resultaten af dessa undersökningar framgå af nedanstående tabeller:

I. 2 % lösning af munvattnen.

<i>Vademecum</i>	dödade i regel <i>Tyfusbacillen</i> på 1 min., <i>Difteribacillen</i> på 1 min.
<i>Dentolin</i>	» » » » » 1-2 » » » 2-3 »

II. 1 % lösning af munvattnen.

<i>Vademecum</i>	dödade i regel <i>Kolerabakterien</i> på 1 min., <i>Difteribacillen</i> på 2 min.
<i>Dentolin</i>	» » » » » 1 » » » 3-4 »
<i>Gahnelit</i>	» » » » » 1 » » » 4 »
<i>Stomatol</i>	» » » » » 1-2 » » » 4 »
<i>Azymol</i>	» » » » » ej på ½ tim., » » » ej på 1 tim.
<i>Aseptol</i>	» » » » » ej på 24 tim., » » » ej på 24 tim.

Stockholm den 11 Juni 1899.

Germund Wirgin,

Leg. Läkare, Amanuens v. Karol. Institutets hyg. afdeln.

Adresser:

Fredrika-Bremer-Förbundet: Drottninggatan 54.

Rikstelefon 27 62. Förbundets byrå öppen 11-4. Allm. tel. 48 16.

F. V. O. Centralbyrå: Stora Nygatan 41.

Rikstelefon 15 46 — Allm. telefon 27 15
är under vintern öppen alla helgfria dagar, utom lördagar, kl. 10-4.
För hjälpsökande kl. ½ 10-11.

Föreningen Handarbetets Vänner: Brunkebergstorg 18.

Öppet 10-4.